

medium est, & differri non potest confessio, quia oportet aut celebrare, aut eucharistiam sumere, debet illam circumstantiam tacere penitens, quia confessio non debet esse cum aliena iactura. Damnum siquidem propria fama confessionis & absolutionis utilitate pensatur. Damnum vero fama aliena non pensatur aliqua commoditate ipsius, qui patitur incommodum; & ideo non videntur nostra commoda proximorum nostrorum incommodis comparanda.

Præterea, si ego non possum confiteri, nisi per interpretem quandam, confiteri non tencor: ergo si cum iactura aliqua famæ præceptum confessionis non obligat, nec cum iactura quidem alienæ famæ obligabit.

Præterea, si ego cognoscerem, confessorem revelaturum esse socium criminis cuiquam alteri, non deberem explicare: ergo nec ipsi debeo focii crimen aperire. Quia etiam apud ipsum confessorem bona opinio proximi mei vel infirmatur, vel prorsus interit, eo vel maxime, quod illius penitentiam non videt, meam videt. Nec naturæ lex solum obligat, ne grave damnum proximo demus, verum etiam ne mediocrem demus.

3. Prop. Vt igitur hoc dissidium componamus, sit tertia propositio, *Si habita ratione confessoris & complicitis, vir prudens indicaverit esse iacturam, licet non gravem, mediocrem tamen: tunc eiusmodi peccatum, aut circumstantia taceri potest.* Atque hanc mihi videntur probare argumenta, quæ fecimus pro Caetano.
4. Prop. Quarta propositio, *Si habita ratione utriusque & confessoris & complicitis, vel nulla iactura sit, vel minima, ex eo quod sacerdos intelligat socium criminis, videtur esse necessarium, circumstantiam explicare.*
5. Prop. Ultima propositio, *In articulo mortis, non obstante illa fama iactura, quæ plerumque apud confessorem fit, tenetur penitens circumstantiam explicare, quia & ipse socius criminis debet sub re sale dispendium pro salute penitentis. Secus ubi iactura esset gravis & magna, ut si mors, vel infamia publica sequeretur.*
- In quarto argumento principali multa varic a doctoribus scholasticis differuntur, in 4. dist. 18. Sed ego, quanta maxima brevitate potero, ea in hac disputatione tractabo, quæ

quæ & necessaria sunt, & digna quæ a nobis magnopere animadvertantur.

Dupliciter itaque confessio informis est: aut ex parte confitentis, aut ex parte absolventis. Ex parte quidem penitentis, quia non erat in gratia, quando eam fecit, sive quia carebat contritione, sive quia eius confessio non erat integra, vel ex verecundia, vel ex negligentia, &c. Ex parte vero absolventis, quia vel non impendit absolutionem, quæ est forma huius Sacramenti, vel si impendit, non erat Sacerdos habens iurisdictionem ad absolvendum: ergo si confessioni deest charitas, quæ est forma virtutum, vel absolutio vera, quæ est forma sacramentalis confessionis, talis confessio appellatur informis.

Et (ut certa ab incertis separemus) primum, in quo conveniunt viri docti, est, confessionem informem ex defectu absolutionis esse a penitente repetendam. Nam (ut retro docuimus ex Ioannis testimonio) necesse est, ut peccata a sacerdotibus remittantur. Igitur qui non percepit absolutionem a peccatis, quamlibet millies ea fuerit confessus, eo usque tenetur peccata fateri, quousque veram absolutionem accipiat.

Aliud quoque in hac materia certum est, aliquam confessionem ex parte penitentis esse repetendam. Nam qui de dedit opera non faciunt integram confessionem mortalium, sed ex verecundia unum aliquod mortale tacent, si sine dubio, iuxta omnium doctorum communem sententiam, tenentur iterum confiteri, quia confessio non integra Sacramenti penitentiae materia non est, cum ex propria ratione formæ Sacramenti repugnet. Vnde in concilio Florentino definitur, ad confessionem, quæ est huius Sacramenti materia, pertinere, ut omnia peccata mortalia, quorum homo memoriam habet, suo sacerdoti integre confiteatur.

Tertium, me quidem iudice, certum est, non omnes confessiones informes esse resumendas. Nam (ut D. Thomas argumentatur, distinct. 17. art. 4. quæst. 1.) si opus esset omnem talem confessionem repetere, nullus tranquillitatis locus relinqueretur. Cum enim viri pii de propitiato peccato non debeant esse sine metu, Eccl. 5. omnis confessio, de

de qua verentur, an fuerit informis, an legitima, esset illis identidem repetenda. Quod omnino alienum est a prudentissimorum hominum consuetudine.

Præterea, cum Sacramentum extremæ unctionis, atque matrimonii, & item in universum reliqua ex informitate non sic invalidentur, ut iterum sumenda sint, cur unum hoc ex sola informitate quassabitur? eo vel maxime, quod etiam sine contritione necessariam & materiam & formam huius sacramenti constare posse, certis argumentis astruximus. Non igitur ex informitate, sed aliunde sumendum est, quando sit confessio repetenda.

Illud denique compertum, & exploratum est, confessionem Sacramentalem, hoc est, ex qua cum absolutione verum poenitentiae Sacramentum consistit, eam non esse rursum faciendam. Sed si sit aliqua confessio, ex qua non est constitutum verum poenitentiae Sacramentum, ea videlicet resumenda est.

Prior huius fundamenti pars vel ex eo constat, quod si semel accepimus veram aliquarum culparum absolutionem, veram (inquam) & validam, non oportet peccata, a quibus sumus vere absoluti, iterum confiteri. Quippe (ut Benedictus XI. in *extravag. Inter cunctas*, eleganter docet) absurdum est, ut liberatus debitor adhuc ad solvendum maueat obligatus.

Atque inde posterior pars eiusdem fundamenti constabitur. Si enim mea confessio fuit talis, ut ex ea cum absolutione Sacramentum poenitentiae non sit confectum, illa nimirum peccata, quæ confessus sum, non sunt per sacerdotem remissa. Quapropter deo iterum confiteri, ut clavium auctoritate solvantur.

Ex quo quidem quarto fundamento manifeste colligitur, confessionem, quæ sine culpa poenitentis non est integra, iterum facere non oportere, ut si propter scandalum aut proprium, aut ipsius confessoris evitandum aliquod peccatum tacerem, vel si diligentiam adhibui sufficientem, & tamen adhuc alicuius peccati sum oblitus. Nam in moralibus ex fine voluntario res denominatur. Qui igitur voluit omnia sua peccata confiteri, & idoneam adhibere diligentiam, eius confes-

sio, si moraliter loquamur, est integra. Quod & ex concilio Florentino, & ex aliis multis capitibus, & causis ante nos liquido probavimus.

Colligitur deinde, quod si peccator negligentiam affectatam, aut omnino crassam in facienda integra confessione habuit, ita ut ex eiusmodi negligentia peccatum aliquod mortale prætermiserit, talis debet confessionem repetere, ac si data opera mutilaretur: verbi gratia, qui sine aliquo examine conscientiae suae post transactum annum accedit ad confessionem: semper enim in peccatorum oblivionem necesse est incidere. Quare non aliter vult confessionem mutilare, atque qui venenum homini porrigit, vult occidere, & qui ignem subicit, vult comburere. Qui igitur ad eum modum imparatus accedit, re vera vult confessionem mutilam facere, quia volens, prudensque ita se gerit, ac si facere ex processu mutilam velit.

Colligitur tertio, quod si peccator nullum dolorem habeat, nec contritionem, nec attritionem, talis confessio est repetenda. Non enim est confessio, quæ sit materia Sacramenti poenitentiae, cum a nulla poenitentia proficiatur. Imo vero, cum nec confessio quidem sit, sed pura confessionis simulatio, ut Capreolus, dist. 17. quæst. 2. & Durandus eadem dist. quæst. 13. & Caietanus, quæst. 5. additionum, & in summa sua, & fere auctores scholastici tradiderunt.

Colligitur postremo (id quod etiam paulo ante insinuavimus) quod si quis habeat attritionem, ex qua virtute Sacramenti attritus fiat contritus, gratiam scilicet consequendo, eius confessio non est resumenda: suscipit enim verum poenitentiae Sacramentum, gratiamque, ac remissionem peccatorum per absolutionem sacramentalem. Hæc omnia (nisi ego cæcus sum) in controversiam vertere non debemus.

Sed illud primum in hac materia, tanquam incertum, in dubium vocari merito potest: *An confessio ex negligentia mutila & manca, non quidem poenitus crassa & supina, sed culpabili tamen, sit a poenitente iterum facienda*: ut si quis peccata præterita quærat, & diligentiam nonnullam adhibeat, quam esse idoneam arbitrat, cum tamen non sit.

Huic verò quæstioni respondetur ex sententia Caietani,

talem confessionem non esse repetendam, sed si postea in memoriam peccatum illud negligenter omissum venerit, fat erit illud confiteri, & negligentia in conscientia examinanda, ac proinde sacrilegium illud, quod in suscipiendo poenitentiae Sacramento commissum est.

Hæc vero sententia non potest (fateor) perspicue, ac dilucide demonstrari. Sed in rebus, quæ ad mores pertinent, non sunt (mihi credite) scientiæ moralis dogmata ad vivum rescenda. Suadetur itaque primum, quia moraliter loquendo talis confessio est integra, cum intendat poenitens omnia confiteri, quorum memoriam habet.

Item, quia alias nimium anxios redderemus scrupulosos; imo piorum etiam animos turbaremus perpetua iterandæ confessionis sollicitudine. Veretur enim plurimum non scrupulosi modo, verum etiam mediocriter liberi, atque cordati, sese in examine conscientiæ negligentes extitisse.

Sed obliet fortasse quisquam, quod talis confessio ex parte poenitentis non est integra: peccat enim non adhibendo diligentiam debitam, atque ex consequenti poenitens confessionem volens mutillam facit.

Ad hoc primum dico, omissionem illam diligentia debite aliquando esse solum venialem, scilicet ex inconsideratione culpabili quidem proficientem, sed non mortali tamen. Quoniam poenitens is est, qui alias diligentiam debitam adhibere solet. Atque in hoc eventu non Sacramentum modo, sed etiam fructus Sacramenti recipitur. Nec hoc loco (ut reor ipse) Theologus quisquam nobis erit adversus, nisi plane velit & confessionis iugum importabile facere, & sine idonea ratione mortalis culpæ reatum inducere, nisi confessio venialiter tantum culpabilis refumatur.

Dico secundo, quod etiam negligentia mortalis sit (non sit modo adeo supina & erassa, ut perinde habeatur, atque ex industria res fieret) quia confessio tamen ex intentione formali poenitentis est integra, non est cogendus eiusmodi confessionem iterare. Nam quando salva pietate id facere possumus, confessionis iugum molle faciendum, ut ab omnibus laqueis liberemur.

Ac forsitan, qui in concertatione scholastica nobis con-

nan-

nantur obistere, si ad rem ipsam conferantur, non aliter facient, quam nos in præsentia consulimus: verbi causa, si quis ex ignorantia vincibili existimet, peritium pro conferenda vita hominis esse licitum, unde non confitetur illud peccatum, quia non putat se peccasse. Item, si quis mercator aliquem contractum licere credebat, vel muliercula aliquam superstitionem censebat esse religionem ex culpabili quadam ignorantia; non arbitror equidem tam criticos ac severos iudices esse futuros, ut omnes horum antea factas confessiones iubeant iterari. Intrepide igitur cum Caietano tenere possumus, eiusmodi confessiones repeti non debere.

Alterum quoque verti in quaestione potest, An, cum quis attritionem habuit tam imperfectam, ut virtute Sacramenti non fiat ex attritu contritus, quin potius sacrilegus sit in eo, quod irreverenter suscipit poenitentia Sacramentum, an huius (inquam) confessio sit iteranda. Et quidem D. Thomas loco ante citato manifeste docet, quod sicut fictus sine debita dispositione & dolore potest verum Sacramentum baptismi suscipere: ita etiam & confessionem sacramentalem facere, ac veram absolutionem percipere.

Contrariam sententiam tenet Maior, dist. 14. quest. 9. & Adrianus, quest. 4. de confessione ad 3. argum. & dubio 5. eorum, quæ de confessione proponit.

Est autem primum argumentum contra Divum Thomam, quod si esset verum Sacramentum, peccator ille fictus esset vere a sacerdote absolutus. Consequens est falsum: ergo & antecedens. Maior probatur, quia si quis verum Sacramentum baptismi, vel confirmationis accepit, vere manet baptizatus, & confirmatus. Consequentis vero falsitas ostenditur, quia tunc vere etiam esset absolutus a Deo: quia quacun- que solvunt sacerdotes in terra, solvuntur in cælo; & tamen non est ille absolutus in cælo, cum maneat eisdem peccatis obligatus, & novam insuper addiderit sacrilegii culpam.

Et confirmatur: quia illi non sunt a Deo remissa peccata; ergo non est absolutus a sacerdote. Patet consequentia ex illo: quorum remisistis peccata, remittuntur eis, &c.

Confirmatur deinde: Quia Sacramenta gratiæ Sacramen-

Tom. II.

Fiff

ta

ta veritatis sunt, non sunt falsitatis: forma autem illa, qua confessor utitur, cum fictum absolvit, falsa est, scilicet: *Ego te absolvo a peccatis tuis*. Nec valet dicere, formę sensum esse: *Ego te absolvo, quantum in me est*: quia licet ex parte sua confessor vere conetur absolvere; non tamen ideo vere absolvit, cum penitens impedimentum obicit absolutioni. Quamlibet enim quis ianuam nitatur aperire, non tamen vere aperit, si qui intus est, obicem ponat.

Præterea, vel ille, qui non contritus constituitur, & accipit absolutionem, habet aliquam displicentiam de peccato, vel nullam: si nullam; ergo non est vera confessio, sed simulata enunciatio peccati: si habet aliquam, illa erit attritio. Quare adveniente absolutione, confertur gratia, iuxta D. Thomam, qui tenet Sacramentum penitentię attrito conferre gratiam, sicut & Sacramentum baptismi.

Præterea, vel ille talis cognoscit se habere dolorem sufficientem, vel credit potius ex ignorantia, se fati dolere, cum tamen non doleat fati. Si primum, est illi absolutio deneganda, si illam fictionem confitetur: si vero non confitetur, confessio de composito non est integra, ac proinde irrita est, ac nullius prorsus momenti censenda. Si secundum, iam virtute Sacramenti conferetur gratia, cum ille non ponat obstaculum.

Hæc tamen argumenta movere non debent, ut D. Thomæ sententiam relinquamus, quæ multo quidem probabilior est. Primum, quoniam nullus certo cognoscit, se sufficientem dolorem habere, cum confitetur. Quocirca semper oportet homines esse sollicitos de eadem confessione iterum, atque iterum repetenda: probabiliter enim timemus, nostras confessiones non fuisse formatas.

Præterea (ut etiam paulo ante argumentabamur) cætera Sacramenta recipiuntur a fictis: ergo & hoc Sacramentum a ficto accipi potest. Negabis forte consequentiam, quia contritio est pars huius Sacramenti (ut in concilio Florentino definitur) non est autem pars aliorum. Atque hæc est causa, cur alia Sacramenta non contritis etiam conferuntur; hoc vero Sacramentum non nisi a contrito recipitur. Contra, quia contritio non est pars essentialis huius Sacramenti, sed inte-

gra-

gralis. Non autem qualibet integralis pars ad esse totius necessaria est, ut patet de satisfactione, sine qua verum Sacramentum consistit. Deinde quia licet contritio esset prima huius Sacramenti pars, non est tamen ordo necessarius, ut oporteat esse priorem confessione. Nam si post confessionem hominis attriti iam completam sequatur contritio tempore, quo quis absolvitur, sine dubio suscipitur verum Sacramentum; & tamen confessio tota fuit informis. Rursum etiam nos ante constituimus, attritionem esse idoneam huius Sacramenti materiam. Quod si non esset, nec claves ecclesię culpam remitterent, nec penitentię Sacramentum gratiam conferret. Denique si dolor interior assignatur pars Sacramenti; ideo est, ut confessio vocalis ad iudicium sacerdotale necessaria, sit confessio, & non simulatio, aut figura confessionis: sed sola attritio fati est, ut homo vere confiteatur, & accuset se coram sacerdote, quemadmodum D. Thomas ad 3. argum. illius articuli docet: ergo, &c. Non enim huiusmodi appellamus fictam fictione contraria Sacramentum, sed fictione contraria effectui Sacramenti: adhibet quippe materiam necessariam Sacramento, dispositionem vero necessariam effectui sacramenti non adhibet.

Quod si ita est, ut certe videtur esse, confessionem informem esse veram materiam sacramentalis absolutionis, impertinens fuerit per illam dari gratiam, vel non dari penitentibus. Nam si extrema unctio veram materiam, & formam habet, verumque ministrum, si suscipiens impedimentum opponit effectui Sacramenti, non inde Sacramentum irritum est. Idem in matrimonio videre licet, atque in reliquis Sacramentis.

Et cum in superiori dubitatione docuerimus, confessionem ex culpabili negligentia mutilam, si tamen formaliter & ex intentione fuisset integra, non esse repetendam, tenere compellimur, fuisse verum Sacramentum, quamvis a ficto susciperetur sine presenti fructu Sacramenti.

Ad primum argumentum, concedo penitentem illum esse vera sacramentali absolutione absolutum: & cum obiicitur, illum fore absolutum a Deo, concedo item. Sed cum rursus instatur, illum manere iisdem peccatis obligatum,

Fff 2

di-

distingo. Nam ex parte sacerdotis, & Dei absolventis absolutus quidem manet, sed ex parte poenitentis poenitentis obstaculum, absolutio sacerdotis præsentem non habet effectum. Quemadmodum qui in peccato mortali suscepit baptismum, vere baptizatus est a ministro, sed baptismi non recipit effectum propter obicem, quem opposuit.

Et per hoc ad priorem confirmationem respondetur, quod remissio peccatorum dupliciter intelligitur: altera, quæ habet annexam iustificacionem, atque effectum remissionis peccatorum; & sic qui peccata remittit, semper gratiam confert, per quam remissio peccatorum efficitur. Altera peccatorum remissio iudicialis est, qua nihil aliud continetur, quam sententia, cuius virtute quis solvitur a peccatis in tali iudicio peccatorum remissivo. In quem sensum sacerdos non semper peccata remittit.

Ad posteriorem confirmationem respondetur, quod idem argumentum fieri posset de sacramento baptismi, cum recipitur a fæcto. Nam verbum baptizo in forma baptismi, non solum abluionem corporis, sed abluionem quoque mentis significat. Sacerdos ergo non abluit interius sacrilegum, qui fæcte baptizatur: nihilominus verum Sacramentum baptismi confert, quia veram materiam, veramque formam subministrat, ex quibus, nisi ponatur obex, ablutio interior consequatur. Idem in confirmatione videre est. Qui enim in peccato mortali confirmatur, cordis firmitatem, quæ significatur in forma, non recipit, &c. Sic ergo sacerdos absolvens fæctum, verum absolutionis Sacramentum impendit, & quantum in se est, veram formam apponit, cuius effectus tunc quidem impeditur per indispositionem recipientis. Nec sensus formæ sacramentalis est: *Ego te absolvo*, id est, *do absolutionem, qua nunc effectum suum habeat remissionis peccatorum*; sed sensus est: *Ego iudicalem absolutionem impendo, qua vi sua potens sit te absolvere, si tu velis fructum eius obtinere*: Quemadmodum si absolutionis sententiam proferret iudex, qua liberareris a carcere, in quo postea tu voluntate tua manere vis, etsi ego extrinsecus clave ianue seram aperirem, & tu volens intus obicem opponeres, ego vere ianuam aperui.

Ad secundum principale respondetur, illum, de quo lo-

qui-

quimur in conclusione, displicentiam aliquam habere de peccatis, hoc est, attritionem. At non quælibet attritio est sufficiens, ut accedens ad Sacramentum poenitentiae gratiam consequatur. Potest enim dolor esse tam imperfectus, quæ satis sit ad confessionem faciendam, id est, ut ex vi illius dispositionis homo etiam per Sacramentum iustificetur. Nam primo, cum quis habet attritionem conditionatam, id est, quæ oritur ex velleitate, qua homo vellet placere Deo, & ipsi reconciliari, tunc non fit ex attrito contritus Sacramento suscepto: recipit tamen verum Sacramentum, si triftatur, quia caret dolore inefficaci, & accusat se etiam huius indispositionis. Hæc est autem communis attritio inericum, usurariorum, & concubinariorum, &c. quos omnes si iterare confessiones cogereamus, inmensi esset operis & laboris. Nec tamen quisquam erit adeo remissus in rigore disciplinæ christianæ, qui eiusmodi homines excuset a sacrilegio. Altera quoque attritio est, ex qua cum Sacramento poenitens non iustificatur: verbi gratia, quæ ex timore infamiae proficiscitur, vel cuiusque mali temporalis, ut qui detestatur peccatum, & proponit confiteri, ne ciciatur ab ecclesia, vel ne mulctetur pecunia, &c. Sive enim discutiat conscientiam suam, & imperfectionem doloris, sive ex negligentia omittat examen necessarium, homo sic attritus non fit etiam virtute Sacramenti contritus, id est, non accipit gratiam. Sic enim hoc loco intelligi volumus ex attrito fieri contritum, id est, gratiam & iustificacionem consequi virtute Sacramenti, perinde ac si vere fuisset contritus.

Et si queras, quando ex attrito fiat contritus virtute Sacramenti: Respondeo id primum evenire, quocunque attritionis genere homo sit attritus, si existimat se se præstitisse, quod necessarium erat, ignoratque invincibiliter, se non habere sufficientem dispositionem, quia is non ponit obicem, sed bona fide accedit ad Sacramentum: Sacramentum autem in non ponente obicem suum semper habet effectum. Qgo fit ut omnia Sacramenta ex huiusmodi attrito contritum faciant. Quod D. Thomas lucide tradit tertia parte, quæst. 79. articulo 3., & in commentariis super Io, cap. 11. in illud: *Solvite enim.*

Dein-

Deinde etiam attritio efficax ex timore pœnarum supernaturalium idonea dispositio est ad Sacramentorum baptismi, & pœnitentiæ gratiam percipiendam, ut cum quis detestatur omnia peccata mortalia, & propterea confitetur, ne per peccatum excludatur a gloria, vel ne in infernum ignem coniciatur. Qui etiam si cognoscat, se non habere contritionem, sed solam attritionem, licite accedit ad baptismi, & pœnitentiæ Sacramenta suscipienda. Quod (nisi me fallit coniectura) sentit Div. Thomas, tertia parte, quæst. 79. art. 3. ad 2. & quæst. 80. art. 4. ad 2. & 4. sent. dist. 25. quæst. 1. artic. 3. quæst. 1. ad 3. Ratio vero D. Thomæ non est contemnenda; quia Sacramentum baptismi, & pœnitentiæ per se ordinantur ad præstendam vitam mortuis. Quare licite sumi possunt ab his, qui habent conscientiam peccati mortalis, modo habeant attritionem, qua tollitur obex, & complacentia in peccatum commissum.

Est quoque altera eiusdem ratio, quia cum hæc duo Sacramenta sint medicinæ directæ paratæ contra morbos animæ, absurdum est, ut nullus, qui se ægrum esse cognoscit, possit iure hæc sumere Sacramenta. Quemadmodum res esset penitus absurda, si quod medicinas corporales a natura potissimum institutas ad sanandos corporis morbos non posset sumere nisi sanus, aut qui se iam esse sanum existimaret. Unde & Innocentius, 1. quæst. 1. cap. *Ventum est. Vbi vulnus, inquit, infixum est, medicina est adhibenda, qua possit recipere sanitatem, atque ubi pœnitentiæ remedium necessarium est, ordinationis honorem locum habere non posse decernimus; & cætera, quæ inferius adiciuntur.*

Tertio etiam attritio, quæ procedit ab amore naturali Dei super omnia, forsitan dispositio est idonea, ut virtute Sacramenti baptismi, & pœnitentiæ gratia conferatur: quia talis etiam attritio tollere videtur complacentiam in peccato, & obicem Sacramenti: & per hoc patet tertium argumentum.

Sed quæstio parva se offert circa ea, quæ dicta sunt. Nam si peccator intelligit imperfectionem doloris, qui videlicet non est sufficiens, ut virtute Sacramenti gratia conferatur, sed committit sacrilegium, Sacramento irreverenter sus-

suscipiendo, tunc aut confitetur talem indispositionem, & fictionem, aut non: si confitetur, sacerdos non absolvat, ne sit sacrilegus impendendo absolutionem, sicut peccator ipse petendo sacrilegus est. Confessio igitur erit irrita, & absolutio per novam confessionem denuo quærenda. Sin vero non confitetur illam indispositionem, confessio non erit integra, itaque erit repetenda.

Ad hoc respondetur, quod sine dubio sacrilegus erit sacerdos, si certo cognoscens pœnitentem esse indispositum, illum absolvit. Cuius rei exemplum habes de pœnitentia, capite *Quod quidam*. Nec te moveat, quod ibi Alexander præcipit, talem confessionem recipere, eorum videlicet, qui, quamvis confiteri velint, se tamen asserunt abstinere non posse. Recipienda enim est talis confessio, quæ ad ecclesiæ præceptum pertinet, quod vere implet, qui in illum modum confitetur, ut alio loco forsitan ulterius ostendetur. Sed non est tamen recipienda, ut absolutionem sacerdos impartiat, cum ibidem Alexander asserat, huiusmodi pœnitentiam non esse veram: sicte autem pœnitentem absolvere, sacrilegium est.

Nec te rursum moveat, quod talis confessio videtur esse sacrilega, cum sit sacramentalis, & sicte facta in peccato mortali. Quoniam tunc confessio sicte sacrilegium est, cum a pœnitente sit animo recipiendi absolutionem. At cum quis confitetur, ut præcepto ecclesiæ pareat, & consilium salutarem a sacerdote recipiat, ut si forte vel inter consistendum, vel confessione facta, animus permutetur, absolutionem a sacerdote recipiat, eiusmodi confessio licita est: licet quodammodo pars Sacramenti sit, non actu, sed potentia, quod satis est, ut sacerdos ad sigillum secreti tenetur.

Illud vero, quod ibidem dicitur, eiusmodi hominibus pœnitentiam esse indicendam, non de satisfactione sacramentaliter iniungenda intelligendum est, sed de pœnitentia, quæ sit in peccatoris remedium, &c. Non est igitur ille talis absolvendus: sed si absolvatur tamen vel ex ignorantia, vel ex affectu, & passione sacerdotis, absolutio valida erit, si tamen illam fictionem peccator confiteatur, quam habuit antequam susciperet absolutionem, videlicet negligentiam, & in-

indispositionem præcedentem, animumque recipiendi Sacramentum, &c. Nam fictio illa exterior (hoc est sacrilegium, quod peccator commisit recipiendo exterius absolutionem) post constitenda est, ut D. Thomas illo articulo tradit: nam ante explicari non poterat.

Sequitur alia quæstio perdifficilis, *An Sacramentum penitentiae, recedente fictione, suum effectum sortiatur.* Et quidem Adrianus de confessione, dubio quinto, & Gabriel 4. dist. 17. quæst. 1. art. 3. dubio 2. atque alii nonnulli negativam sententiam tenent. Primo, quia si quis in peccato mortali eucharistiam recipit, non recipit effectum, recedente fictione: eum iuxta apostolum prioris ad Corinth. 11. *Qui indigne manducat corpus Domini, non ad utilitatem, sed ad iudicium manducet.* Igitur ne penitentiae quidem Sacramentum suum, recedente fictione, habet effectum.

Deinde, causa, quæ non est, nihil agit: effectus enim supponit existentiam causæ. Sed, recedente fictione, iam transit absolutio, nec quicquam illius manet: ergo, &c. Nec potest dici, quod licet non maneat absolutio, manet tamen ornatus quidam, veluti gratiæ futuræ semen. Quoniam superiori Relectione multis eisdemque firmis argumentis hunc ornatum e medio sustulimus.

Sed enim opinio D. Thomæ (1) articulo illo iam sæpe citato contraria est, atque ea quidem multo magis rationi consentanea, si id teneamus, quod iam ostendimus, Sacramentum receptum a ficto esse verissimum Sacramentum. Probatur sic: Ille talis non tenetur rursus confiteri peccata, quæ semel confessus est: ergo recedente fictione consequitur effectum Sacramenti. Antecedens patet, quia si sententia in aliquo foro semel fuit valida, non est opus eam iterum ferri, nec qui semel absolutus est sacramentaliter, tenetur confessionem repetere. Iam vero consequentia probatur: Quia illi homini est apertum regnum cælorum, quod erat clausum per eiusmodi peccata: ergo virtute clavium est illi apertum. Nam sacerdotibus claves regni cælorum datæ sunt, nec ali-

(1) 3. part. quæst. 79. art. 5.

aliter peccatoribus, nisi per claves regnum clausum aperiri potest. Confirmatur ex illo Ioann. 20. *Quorum retinueritis peccata, retenta sunt.* Ergo si illa peccata non sunt remissa virtute absolutionis, semper erunt retenta: Quare oportebit eadem iterum confiteri. Nec alia ratio Divum Augustinum movit (2), ut assereret, baptismum, recedente fictione, effectum suum consequi, nisi hæc. Nam si postea peccator fictæ baptizatus conteratur, & asseras gratiam illi conferri ex contritione, non ex vi ipsius baptismi ante suscepti, tunc eiusmodi homo non esset renatus ex aqua & Spiritu Sancto. Quare (iuxta Domini sententiam) non intraret in regnum cælorum. Cum igitur penitentiae Sacramentum sit necessarium ad salutem peccatoribus baptizatis, si cui ex vi solius contritionis peccata remitterentur, illi tali sine remissione sacramentali peccata condonarentur, cum tamen scriptum sit *Quorum retinueritis, retenta sunt.*

Ad primum argumentum, multi negant antecedens, in universum existimantes Sacramenta omnia, recedente fictione, suum effectum habere. Cuius sententia est Caietanus in additionibus tertiæ partis, quæst. 5. de confessione, suadetque id peculiariter de extrema unctione. Nam si quis unctur in peccato mortali, non iterabitur extrema unctio in eodem morbo, ut ecclesia statuit: ergo si ille conteratur post unctionem, recipiet fructum illius, alias ecclesia non negaret illi unctionem repetitam, &c.

Et D. Thomas huius videtur esse sententia, cum ait: *Et sic etiam est in aliis Sacramentis.* Vnde iuxta hanc opinionem respondetur, quod idem potuit dicere Paulus de eo, qui fictæ baptizatur, sed iudicium & condemnationem accepisse ex sacrilego baptismo, nec tamen inde licet inferre, baptismum illum, etiam recedente fictione, nullius fore utilitatis.

Ego tamen non invenio causam, quæ me cogat, ut id quod tribuimus baptismum, & penitentia, cæteris quoque

Tom. II.

Gegg

Quæ

(2) Videtur esse locus hic, lib. 1. de baptismo contra Donatistas, cap. 12.

Sacramentis tribuamus. Sunt enim hæc duo Sacramenta necessaria ad salutem, quorum proprius effectus est, aperire ianuam regni celorum peccatoribus oclusam. Vnde si quis semel acceperit vere hæc duo Sacramenta, consequens fit, ut virtute horum sacramentorum regnum celorum consequatur. Alias (ut arguebamus) sine his Sacramentis & vi illorum esset aperta ianuæ regni celestis, quod facris literis adversatur.

Hoc autem argumentum pro reliquis Sacramentis non militat. Ignoramus enim, an fructum eucharistiæ perceptæ si quis per sacrilegium impediens, postea, recedente tali sacrilegio, consequatur. Nec habemus rationem consentaneam, qua id confirmare possimus. Equidem facilius id admitterem in Sacramento Confirmationis & Ordinis: non quod imprimant characterem, vel non imprimant (non enim hæc ratio movet) sed quod cum repeti non possint, & fructus illorum sacramentorum confirmatis & ordinatis sit pernecessarius, verisimile est, Divinam misericordiam fructum horum sacramentorum, fictione abscedente, conferre, ne perpetuo eiusmodi fructu priventur. Et hoc satis est ad servandam literam D. Thomæ inquit: *Et sic etiam est in aliis Sacramentis*. Non enim dixit, in omnibus, licet referri possit ad hoc, quod alia Sacramenta recipiunt a fictis.

Ad secundum argumentum, facile dicitur, causam quidem naturalem, quæque agit ad modum naturæ, oportere simul esse cum effectu, vel aliquid relinquere loco sui, quod simul cum re effecta sit: At morales causas non est opus cum effectis esse, sed satis est fuisse, miles enim strenuus per rem præclare & fortiter in bello gestam causa est futuri honoris atque coronæ apud Cæsarem; nec tamen aliquid relinquit, etiam opere transacto, quod sit veluti semen futuræ mercedis: sic etiam cum Sacramentum poenitentiae causa moralis sit remissionis peccatorum, per applicationem sanguinis Christi, & meriti ipsius, non est necesse ut comitetur effectum, sed satis est ut præcesserit, maneatque vis eius in divina acceptione, quæ non acceptavit opus meum sacrilegum & fictum, sed opus Christi & meritum mihi per Sacramentum applicatum.

His ita constitutis, nihil superest, quam ut quarto argumento principali explicatius respondeamus. Nam Adrianus post

quin-

quintam quæstionem de Confessione, dubio 4. in universum tenet, nullum hominem per actum culpabilem præcepto sive Dei, sive ecclesiæ satisfacere, quia præceptum est de actu saltem moraliter bono: ergo per peccatum præceptum impleri non potest.

Item, de regulis iuris, capite octavo: Qui ex timore facit præceptum, aliter quam debet, facit, & ideo iam non facit. Vnde Glossa colligit, quod non dicitur factum, quod legitime non fit.

Præterea, Deus non præcipit confessionem sacrilegam, sed idoneam ad absolutionem percipiendam. Ergo qui fictè confitetur, Dei præcepto non facit satis. Et cum ecclesia non præcipiat immediate confessionem, sed præceptum a Deo limitet ad certum tempus, certe qui confessionem iure divino debitam non facit, ecclesiæ mandatum de confitendo semel in anno non implet. Vnde in cap. *Omnis utriusque sexus*. *Omnia sua peccata*, Innocentius inquit, *fideliter confiteatur proprio sacerdoti, & iniunctam sibi poenitentiam propriis viribus studeat adimplere, suscipiens reverenter in Pascha eucharistica Sacramentum*.

Inde colligit Adrianus, sumentem eucharistiam in peccato mortali non satisfacere præcepto nec Dei, nec ecclesiæ. Item & illud, largientem pauperi elemosynam in extrema necessitate ob vanam gloriam, præceptum de elemosyna non implere.

Sed quoniam alterius loci est accuratius id expendere, nos cum communi opinione in præsentia teneamus non esse transgressorem præcepti, qui actui bono ex genere suo, quem lex præcipiebat, apponit aliquam malam circumstantiam. Et per hoc patet ad primum argumentum Adriani: Lex enim est de actu moraliter bono secundum se.

Ad secundum: Quædam præcepta sunt, quæ sine charitate non implentur, ut de contritione, de actu charitatis: huiusmodi autem per timorem satisfacere non potest. At præcepta de actibus exterioribus, cum ex timore servili fiant, inutiliter quidem fiunt, & præterea censentur non fieri, sed non inde per novam culpam violantur.

Ad tertium, iam patet, confessionem fictam aliquam esse idoneam ad percipiendam veram absolutionem, per quam sci-

licet præceptum impletur tum Dei, tum ecclesiæ, cum poenitens Sacramentaliter absolvitur. Imo crediderim ego, quod cum peccator se sinit sacerdoti, iuxta præscriptum illius capituli, Quod quidam, de Poenitentis, etiamsi non recipiat absolutionem, implet præceptum ecclesiæ ex quadam eiusdem ecclesiæ pia & clementi dispensatione. Nec aliud intelligo, cum Pontifex ait, talem confessionem esse recipiendam. Quare censuræ, si quæ fulminentur adversus eos, qui eo anno non sunt confessi, huiusmodi peccatores impenitentes non tangunt. Per nullam tamen confessionem impletur divinum præceptum, nisi absolutio sacramentalis superaddatur, sine qua Sacramentum Poenitentis non est.

In quinto principali argumento id primum quaeritur, an mutus confiteri divino præcepto teneatur. Vbi ego non dubito, mutum ad confessionem obligari, sive per nutus, si habeat copiam sacerdotis, qui nutus intelligat, sive per scriptum, si scribere didicerit. Divus Thomas dist. 17. quaest. 3. art. 4. quaest. 3. ad secundum. Scotus eadem dist. in solutione argumentorum, Gabriel & Maior eadem dist. quaest. 1. imo tandem Caietanus in summa. Probatur vero ex illo Ioannis 20. *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.* Si ergo mutus peccata aliqua exprimere potest sacerdotibus, illa non remittuntur, nisi sacerdotes remittant. Nec etiam video causam, cur a præcepto illius cap. *Omnis utriusque sexus*, excipiat. Nam si nutibus confessio fieri possit, & forum secretissimum erit, & decentissimum, si servetur forma, quam Caietanus tradit in summa. Sin autem scribere mutus sciat, commodissime fiet per scriptum confessio: nam scriptum manu tenere potest, & lancinare. Nam dicere, scripturam suapte natura publicam esse, ac proinde non convenire poenitentis, metaphysicum commentum videtur esse: sic enim posses asserere, & nutus suapte natura publicos esse, a que adeo verba. Aut ergo asseramus, mutos confiteri non posse; aut si possunt, eos teneri fatemur.

Sed oritur dubium, *An si mutus non possit quidem explicare species peccatorum, & circumstantias, sed nutibus dumtaxat ostendere, se offendisse Deum, an, inquam, possit absolvi:* & eadem quaestio est, *si agrotus loquelam amisit adveniente sacerdote.*

Et

Et suadet pars affirmativa, quia si quis confiteretur generaliter venialia, scilicet faciendo confessionem generalem, posset absolvi sacramentaliter, cum non teneatur species, & circumstantias venialium explicare: ergo si quis non possit species mortalium exprimere, satis erit generaliter confiteri.

Deinde Ioannis 20. data est potestas apostolis remittendi peccata quorumcumque: ergo si mutus nesciat exprimere peccatorum species, ecclesia habebit potestatem remittendi illi peccata. Nec enim credendum est, eiusmodi hominibus legislatores in necessariis defuisse.

Præterea, cum non possum commode explicare speciem peccati, ut si sequatur inde periculum, tunc satis est confiteri peccati genus: ergo satis erit generaliter confiteri ad confessionem sacramentalem. Si enim genus peccati subalternum ad Sacramentum sufficit, non est cur generalissimum non sufficiat.

Præterea, Arausicanum concilium, cap. 12. *Subito*, inquit, *obmutescens & baptizari, & poenitentiam accipere potest, si voluntatis præterita testimonium aliorum verbis habet, vel presentis in suo nutu.* Et III. concilium Carthagin. cap. 34. *Si agrotantes, ait, pro se respondere nequeunt, cum voluntatis eorum testimonium sui dixerint, baptizentur; & manus utramque poenitentibus imponatur.* Referturque de consecr. dist. 4. cap. *Agrotantes.* Item apertius concil. Carthag. IV. cap. 77. & habetur 26. quaest. 6. cap. *Is qui, hunc in modum scribit: Is, qui in infirmitate poenitentiam petit, si casu dum ad eum sacerdos venit, oppressus infirmitate obmutuerit, dent testimonium, qui cum audierint, & accipiat poenitentiam: & si continuo creditur moriturus, reconcilietur per manus impositionem, & infundatur ori eius eucharistia.* Idem habes in epistol. 69. Leonis Papæ ad Theod. in hæc verba: *Hic, qui in periculi urgentis instantia præsidium poenitentis, & mox reconciliationis implorant, nec actio illis poenitentis, nec communis gratia denegatur, si eam, etiam amisso vocis officio, per iudicium integri sensus querere comprobetur: quod si aliqua agritudine ita fuerint aggravati, ut quod paulo ante posebant, sub presentia sacerdotis significare non valeant, testimonia eis fidelium circumstantium professe debebunt, ut simul & poenitentia, & reconciliationis beneficium consequantur.*

In

In hac quaestione Abulensis super 16. cap. Matth. quaest. 79. tenet, quod si quis in articulo necessitatis voce confiteri non potest, quamvis signa contritionis ostendat, absolvi non debet. Est enim, inquit, contra formam absolutionis, in qua dicitur: *absolvo te de peccatis confessis, & oblitis*: Ille autem nulla peccata confitetur. Quae quidem ratio nihil me movet; tum quia illa forma non mihi magnopere probatur (ne atrocius verbum dicam) possem enim uti alia, cum concilium Florentinum aliam, hac neglecta, praescripserit, hoc est: *Ego te absolvo*. Deinde, quoniam ille, de quo disserimus, nutibus confitetur, licet ore non possit. Sed dicit forsitan: non confitetur peccatorum species: fateor id quidem, at id nunc in controversia est: *An confessio generalis sufficiat, cum specialis fieri non potest*: ubi magnopere vellem audire potius, quam docere. Nam D. Thomas nihil explicitè tradidit, unde hanc quaestionem definire possumus. Distinctione siquidem 21. quarti Sententiarum, quaest. 2. art. 1. ad 1. dicit, quod quandoque confessio generalis est sacramentalis, & quandoque non. Sacramentalis quidem est, quando quis in secreto sacerdoti confitetur quaedam, quae meminit, & alia venialia in generali.

Et ad secundum: erat quippe argumentum huiusmodi: *Post confessionem generalem ita remanent oculata peccata penitentis confessori, sicut & prius: quia in his qua generaliter dicuntur, non est aliquis, qui non peccet, &c.* Huic igitur argumento respondet, *Quod procedit de confessione sacramentali, qua iudicium sacerdotale expectat, & ideo requiritur aliquis peccatorum manifestatio.* Haec tenet D. Thomas. At art. 2. asserit, confessionem generalem sacramentalem operari ad remissionem poenae debitae propter peccatum oblitum, idque ex vi clavium. Atque idem sequitur Petrus Palud. dist. 21. quaest. 2. art. 2. ubi etiam docet, materiam absolutionis esse peccata confessa vel in speciali, vel in generali: alias frustra adderemus in confessione, de his, & de aliis, quorum non sum memor, &c. Quod si peccata oblitata generaliter offensam sacerdoti vera sunt materia absolutionis, non est cur definiamus, generalem confessionem, cum specialis fieri nequit, sacramenti huius idoneam materiam non esse. Quamobrem, ut antea dixi, quaestio multo obscurior est, quam ut a me valeat illustrari.

At

At inhærendo ecclesiastico usui, quo huiusmodi peccatores in genere penitentes absolvi sacramentaliter non solent, teneamus interim (id, quod tutius est) confessionem, in qua nullum peccatum explicatur, non esse sacramentalem. Nam, praeter ecclesiae consuetudinem, quae in huiusmodi rebus magni momentum habere debet, rationes illae duae, quas D. Thomas insinuavit, non sunt omnino leves: Altera, quod hoc Sacramentum est iudiciale: iudicis autem sententia apta esse non potest, nisi iudex crimen aliquod in specie cognoscatur. Altera, quod non plus innotescit mihi conscientia illius peccatoris per talem confessionem, quam ante illam, cum vir etiam sanctissimus posset ita generaliter confiteri.

Ad primum, nego antecedens. Nam licet non teneatur explicare species venialium, sicut nec venialia confiteri, si tamen vult absolutionem sacramentalem recipere specialis confessionis, opus est, ut iuxta qualitatem, & quantitatem delicti sententia ipsa feratur.

Ad secundum eodem modo respondetur, quod apostoli acceperunt potestatem, tanquam iudices: iudicium vero ineptum est, nisi delicta a iudice cognoscantur. Nec opus est, Legislatorem privatis, & accidentariis eventis providisse, ut in baptismo parvulorum manifestum est: Sunt enim parvuli, qui baptizari interdum non possunt.

Ad tertium respondeo, quod cum explicatur genus peccati subalternum, ut luxuria, aut incestus, iam cognoscitur & substantia, & aliqua delicti qualitas iudicandi, &c.

Ad quartum dupliciter responderi potest. Prius, quod illi publice penitentes olim habebantur excommunicati: unde manuum impositio, seu reconciliatio, quae iubebatur impendi, non erat sacramentalis, sed quasi quaedam absolutio ab excommunicatione. Tali enim signo solebat olim ecclesia in communionem admittere, quos communionem privarat: & ideo eiusmodi manuum impositio non solum presbytero, sed diacono etiam permittebatur: quemadmodum videre licet apud Cyprianum, 3. epistol. libro, epistola 17. Posterius respondetur, quod, cum omnibus illis locis sermo sit de publice penitentibus, intelligere debemus, quod illorum peccata iam per confessionem publicam sacramentalem in die Cinerum innotuerant sacerdoti.

ti. Sed quoniam absolutio ad diem Cœnæ Dominicæ iuxta antiquum morem proferebatur, id etiam a maioribus cautum est, ut si interim periculum mortis urgeret, impenderetur absolutio, siue nitibus eam peterent istiusmodi poenitentes, siue constaret petiisse. Est autem imprudentia non mediocris, eaq; quæ more maiorum in poenitentia publica præscripta sunt, ad hanc nostram ferretam penitus accomodare.

Quod si quis eiusmodi ægrotis generaliter confitentibus sacramentalem absolutionem impendere voluerit, non equidem valde repugno, sed me auctore, non faciet. Expectavit autem in re nova vir prudens, & modestus, aut episcoporum, aut summi Pontificis auctoritatem, quam ego hoc sane loco desidero. Tametsi D. Augustinus eiusmodi hominibus absolutionem forte prestaret. Cuius in lib. 1. de adulterinis coniugiis, cap. ultimo, hæc sunt verba: *Ego non solum alios cathecumenos, verum etiam ipsos, qui viventium coniugiis copulati retinent adulterina consortia, cum salvos corpore in his permanentes non admittimus ad baptismum, tamen si desperati, & intra se poenitentes iacuerint, nec pro se respondere poterint, baptizandos puo, ut etiam hoc peccatum cum cæteris lavacro regenerationis abluatur. Quis enim novit, utrum forsassis adulterine carnis illecebra usque ad baptismum stauerant detineri? Si autem ab illa desperatione recreati poterint vivere, aut facient quod stauerant, aut edociti obtemperabunt, aut de contemptoribus fiet, quod fieri etiam de baptizatis talibus debet. Quæ autem baptismatis, hac reconciliationis est causa, si forte poenitentem finiende vite periculum præcupaverit. Nec ipsos enim ex hac vita sine artha sua pacis exire velle debet mater ecclesia.* Hæc Augustinus.

Alterum, quod in eodem quinto argumento quæstionem habet, est, *An confessio sacramentalis, vel per nuncium, vel per epistolam, absenti confessori fieri possit.* Nam posse fieri, suadet ex cap. *Qualis*, 30. quæst. 5. ubi Leo Papa tradit, poenitentiam per scripturam esse recipendam. Deinde suadet ex Cypriano, lib. 3. epist. 17. ubi dicitur, quod lapsis per literas peterent a Cypriano reconciliationem, & pacem.

Tertio item ex eo, quod matrimonium, quia materia eius actibus nostris constat, per epistolam, vel paranymphum fieri potest: ergo & poenitentia.

In contrarium est, quod D. Augustinus lib. de vera, & falsa poenitentia cap. 10. tradit, & habetur de poenit. dist. 1. cap. *Quem poenitet*, in hæc verba: *Præcepit Dominus mundatis, ut ostenderent se sacerdotibus, docens: corporali præsentia confitenda peccata, non per nuncium, non per scriptum manifestanda.*

In hoc dubio Petrus Palud. 4. dist. 17. quæst. 2. videtur tenere, confessionem, & absolutionem factam literis per absentem, esse sacramentalem. Idem tenet expressius Adrianus, quæst. 1. de confessione, ad tertium. Estque argumentum præcipuum, quia absolutio sententia quædam est in foro iudiciali: de ratione autem sententiæ non est, quod vocalis sit, aut præsentem reo feratur.

Mihi autem hæc opinio probari nunquam potuit, quamvis argumenta, quibus confutari solet, non sint magnopere vehementia. Certe quæ Caietanus in summa sua nobis tradit, nullius videtur esse momenti: præter illud unum, quod revera grave est, videlicet confessionem, & absolutionem actiones sacramentales esse, ac proinde personales, ideoque per internuncios, aut literas administrari non posse.

Argumentor itaque primum in hunc modum: Absolutio, & qualibet forma sacramentalis confert gratiam; ergo non operatur in absentem: alioqui si absens dormiret tempore absolutionis, ab ignorante sacerdote iustificaretur.

Præterea, absens non confitetur internuncio, nec internuncius sacerdoti: ergo nulla est ibi confessio sacramentalis.

Item, sacerdos absens ignorat, an poenitens post literas mutaverit voluntatem recipiendi absolutionem: ignorat etiam, an poenitens tempore, quo absolutio impenditur, sit dispositus: rursum quoque, an commiserit aliquod peccatum mortale post literas missas. Quocirca semper se exponit manifesto periculo sacrilegii.

Est denique illud gravissimum argumentum, quod non insolitum modo, verum etiam inauditum est in ecclesia, iudicium sacramentale inter absentes exerceri, aut absolutionem peccatorum a confessore absente per literas, vel internuncium dari.

Ad primum argumentum respondet primum glossa, quod permittitur mulieri simplici, & verecundæ, dum tamen præsentis sit,

fit, peccata scripta confessori offerre. Erat enim olim usus, ut de peccatis publicis a penitente libellus offerretur, in quo eiusmodi peccata continerentur scripta, ut patet ex epistola Leonis 57. ad episcopos Campaniæ, atque adeo ex epistola Cypriani iam citata. Respondet quoque Gabriel, ibidem esse sermonem de confessione adulteræ in foro exteriori; recipiebatur enim scripto, ut constaret ecclesiæ, eam esse legitime a viro suo repudiatam.

Ad secundum argumentum facile dicitur, nostram sententiam potius ex Cypriano confirmari: ait enim: *Qui libellos a martyribus acceperunt, si infirmitatis periculo occupati fuerint, non expectent presentiam nostram, quin apud presbyterum quemcumque presentem exomologesin delicti sui facere possint, ut manu eis in penitentiam impositam, ad Dominum veniant cum pace, quam dari, literis ad nos factis, desideraverunt.*

Ad tertium respondetur, quod sententia sacerdotis est iudicialis, nec alterum ab altero potest separari. Matrimonium autem & contractus est naturalis, & sacramentalis, sed aliquando alterum sine altero est. Matrimonium enim, quod per procuratores contrahitur, non est sacramentum, ut Caietanus erudite confirmavit.

Ad postremum, de ratione sententiæ, fateor, non esse iudicis, reique præsentiam; sed est tamen de ratione sententiæ sacramentalis, quæ gratiam confert. Nisi enim sacramentum præsentis subiecto applicetur, ut per inductionem patet, iustificare non potest. Quærere namque libenter ab huiusmodi auctoribus, an episcopus possit absenti sacramentum ordinis conferre: & cum negaverint, propter usum ecclesiæ perpetuo repugnantem, eodem ego argumento probabo, sacramentum absolutionis conferri absenti non posse.

At exiit huic parvum illud dubium: *An penitens coram sacerdote per scripturam confiteri possit, ut manus, vel puella verecunda.* Ad hoc respondet D. Thomas Quodlibeto 1. art. 10. quod cum de essentia confessionis sacramentalis non sit vocalis confessio, iis qui verbo confiteri nequeunt, satis est scripta confessio. Atque hæc quidem propositio communis est omnium Doctorum, quos equidem legerim. Sed addit D. Thomas huic alteram, quæ non perinde certa est, nempe, ex in-

situ.

situatione ecclesiæ teneri hominem, qui potest, voce confiteri, quoniam in omnibus sacramentis accipit id ecclesia, cuius est communior usus: verborum autem usum & communem esse, & ad confessionem accomodatam, negari non potest. Et quamvis hoc præceptum non invenitur expressum, satis est tamen consuetudo, quæ videlicet habenda pro lege est. Nullus enim sacerdos confessionem admittit, nisi penitens peccata voce proferat. Ac certe fictus videtur esse, qui ore tacet, cum ore accusare se possit. Tutissima rectissimaque via hæc est, quis negat? Sed, si quando contingat, (quod tamen rerum erit) ut puella verecundiæ plena voces edere non queat, cum hac sacerdotis prudentia dispensabit. Item etiam, si ægrotus per gutturis angorem confiteri quidem voce possit, sed vix tamen & ægre possit, non erit eiusmodi compellendus, si scribere facile peccata valet, ut vocalem confessionem exhibeat.

In eodem quinto principali argumento id postremum quaeritur: *An cum penitens ignorat idioma sacerdotis, atque e diverso penitentis idioma sacerdos, oporteat confessionem fieri per interpretem.* Et quidem communis sententia tenet, huiusmodi penitentem non obligari ad eam confessionem, quia nemo tenetur revelare secreta peccata, nisi sacerdotibus: hic autem revelaret etiam interpreti, qui non est sacerdos. Assumpta vero priore loco propositio patet ex Leone, epist. 57. ubi ait Reatus conscientiarum sufficere solis sacerdotibus indicare confessione secreta. Et D. Augustinus de vera & falsa penitentia, cap. 11. *Si peccatum, inquit, occultum est, sufficiat referre in notitiam sacerdotis.* Sed & Innocentius in cap. *Omnia utriusque sexus*, Tit. de penitentis, prudenter limitavit præceptum, inquit: *Omnia sua solus peccata confiteatur proprio sacerdoti: videlicet insinuans, quod si solus confiteri nequit, confiteri non tenetur.*

Hanc ego communem Doctorum sententiam, quod ad præceptum ecclesiæ de quotanni confessione pertinet, libentissime recipio. Sed in articulo mortis non auderem omittere confessionem, si haberem interpretem. lactura enim illa parva est, ut prætermittam sacramentum, quod est necessarium

flhhh 2

ad

ad salutem: quemadmodum retro dicebamus, in articulo mortis hominem obligari ad explicandum peccatum, etiam cum aliquo famæ alienæ detrimento. Et in hoc eventu intelligitur D. Thomas 4. dist. 17. quæst. 3. art. 4. quæst. 3. ad secundum, cum utitur illis verbis, *Exigitur, Debemus*: quæ quidem verba obligationem præ se ferunt. In reliquis vero eventibus, etiam quum iure divino confessio est in præcepto, credere sine periculo possumus, neminem obligari ad confessionem peccatorum per interpretem. Quæ autem sint hæc eventa, sine tempora, in quibus præceptum divinum, etiam præter mortis articulum, ad confessionem obligat, paulo post expediemus.

Ad sextum principale argumentum priusquam respondeamus, necesse est explicare, quænam proprius sacerdos appellatur. Nam Petrus Palud. 4. dist. 17. quæst. 3. & Sylvester in verbo *Confessor*, primo docent, nomen proprii sacerdotis dupliciter accipi: uno modo, pro quocunque habente potestatem absolvendi, sive ordinariam, sive delegatam, & sic capitur (aiunt) in cap. *Omnia utriusque sexus*, ab Innocentio ibi: Omnia sua peccata semel confiteatur in anno proprio sacerdoti: alias non implet illud præceptum, qui confiteretur Fratribus mendicantibus: non enim sunt proprii sacerdotes, nisi in hac significatione. Alio modo (inquiunt) capitur sacerdos proprius pro sacerdote habente iurisdictionem ordinariam absolvendi, qualis est vel parochus, vel episcopus, vel summus Pontifex. Quem in modum accipitur in eodem capite, *Omnia*, eum subiungitur: *Si quis autem alieno sacerdoti voluerit iuxta de causa sua confiteri peccata, licentiam prius postulet, & obtineat a proprio sacerdote.*

Sed revera sine causa admittitur æquivocatio in eadem oratione apud Innocentium. Nam illud suum præceptum ipse idem explicuit, exceptionem addens: nisi de licentia proprii sacerdotis. Et quod in illo capite, proprius sacerdos, parochus, intelligatur, manifeste liquet ex quadam extravaganti Martin. V. quam refert Adrianus, quæst. 5. de confessione. Sic etiam accipit nomen proprii sacerdotis Divus Thomas, dist. 17. quæst. 3. art. 3. quæst. 3.

Itaque sacerdos proprius vel intelligendus est parochialis

sacerdos, ut Martinus V. intellexit, & ut revera Innocentius accepisse videtur, iuxta plenam illius decretalis intelligentiam; vel intelligendus est sacerdos habens ordinariam potestatem & iurisdictionem. Et in priori quidem significatione, sacerdos proprius vocatur, & ut distinguitur contra alienum, & ut distinguitur contra communem. Contra alienum quidem, ut quilibet parochianus intelligat, suo proprio parochio, non alterius parochiæ sacerdoti debere confiteri. Contra communem autem, quia supponebat Innocentius, Episcopum, & summum Pontificem, qui sacerdotes communes dici possunt, non habere consuetudinem audiendi confessiones. Quare spectans in communem usum (quod leges facere solent) præcepti, ut parochiani suis parochis confiterentur. Nec obiectio illa movere nos debet, quod si in illo capite proprius sacerdos sic acciperetur, qui confessionem faceret vel episcopo, vel summo Pontifici, præceptum illius capitis non implet. Nam cum parochus iurisdictionem habeat ab episcopo, episcopus a summo Pontifice, pro comperto relinquitur, ut penitens, qui privatis suis sacerdotibus confiteri solet, si ad episcopum, vel summum Pontificem recurrat, eisque confiteatur, multo etiam magis præcepto confessionis satisfaciatur.

At si quis contendere velit, & episcopum, & summum Pontificem appellari proprios sacerdotes, dicat, ideo proprios appellari, quia propriam habent iurisdictionem absolvendi, quam scilicet sibi proprie vendicant ex officio ordinario paciscendi oves.

In hunc igitur posteriorem sensum dubium est: *An ex divino iure sit necessarium confiteri proprio sacerdoti.* Nam Armacanus lib. 1. r. de quæstionibus Armenorum, cap. 4. ex solo iure humano id existimat necessarium: cum quilibet sacerdos in ordinatione sua accepit potestatem remittendi peccata quorumcumque. Idem quoque videtur insinuare D. Thom. dist. 17. quæst. 3. art. 3. quæst. 4. ad quintum; si literæ tantum superficies spectetur. Durandus etiam 4. dist. 19. quæst. 2. hanc Armacani opinionem asserit esse probabilem; hoc est, seclusa ecclesia lege, quemlibet sacerdotem quemcumque peccatorem absolvere posse. Hanc tenuit Wicleff. hanc demum nunc temporis Lutherani.

At hæc sententia defendi nulla ratione potest: quin exploratum haberi debet, præceptum de confitendo proprio sacerdoti, divinum esse. Primum, ex concilio Florentino; ubi minister huius sacramenti definitur sacerdos habens auctoritatem absolvendi, vel ordinariam, vel ex commissione superioris. Quapropter sine huiusmodi commissione sacerdos alienus non est huius sacramenti minister: atque proinde iure divino tenemur proprio sacerdoti confiteri. Nam confessio, quæ fit alteri ex facultate proprii sacerdotis, proprio sacerdoti fieri censetur.

Præterea, cap. *si episcopus, de Penitentis & remissionibus* lib. 6. Bonifacius tradidit, nulla consuetudine introduci posse, ut aliquis, præter sui superioris licentiam, confessorem sibi eligere valeat, qui eum possit solvere, vel ligare. Et tamen si esset solum de iure positivo, aliqua consuetudo posset prævalere: ut patet in decimis solvendis, in comedendis ovibus tempore Quadragesimæ, & alia eiusmodi ecclesiasticis legibus, quæ per consuetudinem contrariam abrogari possunt.

Præterea, hoc videtur etiam definiri in illo cap. *Omnis, de penitent.* ubi Innocentius, *Licentiam*, inquit, *prius postulet, & obtineat a proprio sacerdote: quum aliter illud alienus non possit absolvere, vel ligare.*

Ratioque id manifeste docet. Nam potestas iurisdictionis non habetur nisi ab his, qui subditos habent. At non quilibet sacerdos ex iure divino subditos habet, sed solum pastores ecclesiæ, quibus oves Christi commissæ sunt: ergo solus ille, cui ex officio est annexa cura animarum ex divina institutione iudex est: atque ex consequenti ad eum solum iudicialis sacramenti administratio pertinet. Erroneum igitur est hac tempestate asserere, sacerdotem simplicem iurisdictionem habere, potestatem solvendi. Vnde & Martinus V. in concilio Constantiensi circa finem, inter reliquis interrogationes ponit hæc: *Virum credat, auctoritatem iurisdictionis Papa, & episcopi esse maiorem in solvendo, ligandoque auctoritate simplicis sacerdotis, etiam habentis curam animarum.* Vide Caietanum in additionibus tertie partis, quæst. unica, de ministro sacram. pœnit. Turrecrem. lib. 1. cap. 96. & 97. & 98. Nam in hæc sententiam conveniunt omnes Scholastici Auctores, atque adeo Divus Thomas dist.

dist. 19. quæst. 1. art. 3. quæst. 1. & dist. 17. quæst. 3. art. 3. quæst. 4.

Ad argumentum vero illud potissimum, quod opponitur ex ordinatione sacerdotum, quibus dicitur, *Accipite Spiritum Sanctum*, &c. quoniam eisdem verbis Dominus apostolis dedit potestatem iurisdictionis, Ioan. 20. cum ibi fecerit eos iudices, & instituerit sacramentum confessionis, cuius eos quoque ministros effecit; respondetur, quod eisdem quidem verbis ecclesiæ nunc posset tradere potestatem iurisdictionis omnibus initiatis: at revera non tradit, sed solum potestatem ordinis necessariam ad absolutionem sacramentalem. Nam ille actus sacramentalis duplicem potestatem exigit, alteram ordinis, alteram iurisdictionis: neutraque sine altera satis est. Nam episcopus Diaconus subditos quidem habet, sed si tentet absolvere, nihil facit. Simplex quoque sacerdos Ordinis potestatem habet, sed quia caret iurisdictione, nihil facit absolvendo. Accipit itaque sacerdos quisque, cum initiatur, per illa verba, *Quorum remisistis*, &c. potestatem ordinis, quæ necessaria est ad remittenda peccata: tamen (ut retro diximus) iurisdictionem quoque accipiat ad remittenda venialia, &c.

Quod si queras, unde constare possit, ecclesiæ ordinationis solum potestatem ordinis conferre velle, certe ecclesiæ usu constat, intentioneque prælatorum ordinarum. Non enim intendunt episcopi tradere iurisdictionis potestatem. Nam & episcopus titularis cum ordinat, eisdem verbis id facit: cum tamen nullos habeat subditos, &c.

At vero circa ea, quæ dicta sunt, oriuntur aliqua dubia indigna proflus, quæ a nobis prætereantur.

Primum est: *An, quando non est tutum confiteri peccata proprio sacerdoti, quia timetur scilicet vel scandalum, vel revelatio confessionis, possit homo confiteri cui voluerit sacerdoti, si proprius negat facultatem alteri confitendi.*

Ad hoc, Doctores graves asserunt, quod si nec sacerdos proprius, nec episcopus volunt dare facultatem, tunc potest peccator confiteri cui maluerit. Id tenet Hostiensis in cap. *Omnis utriusque sexus*. Id videtur sentire Magister, dist. 21. cap. postremo, & Gratianus de penitentia, dist. 6. circa finem. Id Sylvester in verbo *Confessor* 1. §. 6. & Richardus dist. 17.

art. 3. quæst. 7. & Paludanus eadem dist. quæst. 3. art. 3. & Adrianus quæst. 5. de confess. dub. 3. Id vero probant ex cap. ult. de poenit. dist. 6. ubi Urbanus Papa, *Placuit*, inquit, *ut deinceps nulli sacerdotum liceat quemlibet commissum alteri sacerdoti ad poenitentiam suscipere, nisi pro ignorantia illius, cui poenitens prius confessus est.* Est igitur argumentum: pro ignorantia proprii sacerdotis licet adire ad alium sacerdotem etiam sine proprii consensu: ut hic textus manifeste dicit, & glossa item eodem loco: ergo multo magis pro malitia, &c.

Deinde confirmant hoc auctoritate D. Augustini, libro de vera, & falsa poenitentia, cap. 10. & refertur de poenitentia, dist. 6. cap. 1. ubi Div. Augustinus, *Et qui vult, inquit, confiteri peccata sua, querat sacerdotem, qui sciat ligare, & solvere, ne ambo in foveam cadant, quam stultus evitare noluit.*

Præterea, sacerdos proprius in tali eventu tenetur dare facultatem: ergo si neget, satis fuerit petiisse: argumento, cap. *Licet*, *Extra*, de regularibus. Nam (ut ibidem dicitur) prælatus indiferece negans facultatem iuste petitam, privilegium meretur amittere, qui concessa sibi abutitur potestate.

Præterea, legislator non deficit in necessariis. Sed quando sacerdos proprius est ineptus ad audiendam confessionem, vel ex ignorantia, vel ex malitia, confessionis necessitas instat, sicut & communionis: ergo in tali eventu iam legislator de confessione providit, ut etiam in articulo mortis quilibet sacerdos possit absolvere.

His tamen argumentis præceptor meus bonæ memoriæ commoveri non potuit, quin crederet, hanc opinionem esse, & minus tutam, & irrationabilem. Idem tenuit Caietanus in Summa, in verbo absolutio ex parte absolventis. Atque D. Thomas idem sentire videtur, dist. 17. quæst. 3. art. 3. quæst. 4. ad tertium, ubi dicit, quod electio discreti sacerdotis non est nobis commissa, ut nostro arbitrio facienda, sed de licentia superioris, si forte proprius sacerdos esset minus idoneus ad apponendum peccato salutare remedium. Et ad quintum argumentum expresse docet, quod in quibus eventis probabiliter timet poenitens periculum sibi, *vel sacerdoti ex confessione, debet recurrere ad superiorem,*

vel

vel ab eodem petere licentiam alteri consistendi: quod si licentiam, ait, habere non possit, idem est iudicium ac de illo, qui non habet copiam sacerdotis. Nec distinct. 21. in expositione litteræ huic sententiæ adversatur. Nam prius ex sententia propria asseruerat, quod cum poenitens habet sacerdotem ignorantem, ex facilitate ipsius sacerdotis, vel superioris, debet alium petere prudentiorem. Cum autem posterius subdit per coniunctionem adversativam: quinque tamen casus ponuntur, quibus licet confiteri alii, quam proprio sacerdoti, sine eius licentia, &c. refert quidem aliorum opinionem, quam tamen ipse non probavit.

Et certe eam nos probare debemus. Primum ex cap. *Omnia utriusque sexus*, ubi dicitur, quod si quis alieno sacerdoti voluerit iusta de causa confiteri peccata, licentiam prius postulet, & obtineat a proprio sacerdote, cum aliter illum non possit solvere, vel ligare.

Ad hoc respondet Adrianus, quod cum Innocentius dicit, *Licentiam postulet, & obtineat a proprio sacerdote*, subintelligendum est, vel a iure. In casu autem, de quo loquimur, poenitens habet a iure facultatem obtentam, scilicet ex illo cap. ultimo de poenitentia, dist. 6. At hæc solutio non est idonea, tum quia ius illius capituli antiquius erat concilio Lateranensi, cum Urbanus II. sub quo illum decretum est, multis annis præcesserit Innocentium III. qui illius capituli, *Omnia utriusque sexus*, fuit auctor: Tum quia, cum supponat Innocentius iustam causam in petendo, & addat, licentiam petat, & obtineat, consequenter insinuat, licentiam petitam & negatam in causa iusta non sat esse, ut alius possit absolvere, quamvis iuste petita male negatur: Tum quia hæc facultas, per quam fit exceptio a decreto concilii generalis, nusquam habetur in iure, ut ex argumentorum solutione patebit: Tum demum, quia per hanc exceptionem aperitur ianua multis inconmodis, eisdemque absurdissimis. Nam & unusquisque facile sibi persuaderet, suum parochum esse ignorantem, indeque eligeret facultate iuris confessorem; & idem quoque in casibus reservatis fieri eadem ratione posset, ut videlicet, quando nollet prælatus vel ex ignorantia, vel malitia iuste petitam concedere facultatem.

Tym. II.

liii

tem,